

KJERNEELEMENTER I FAG

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet som føringer for
utforming av læreplaner for fag til LK20 og LK20S

Kjerneelementer i samisk 1. og 2. språk er fastsatt av
Sametinget

26. juni 2018, Oslo

Kjerneelementer i faget kroppsøving

- Bevegelse og kroppslig læring
- Deltakelse og samspill i bevegelsesaktiviteter
- Uteaktiviteter og naturferdsel

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Bevegelse og kroppslig læring

Elevene blir kjent med å være i bevegelse alene og sammen med andre, ut fra egne interesser, intensjoner og forutsetninger. Elevene utforsker egen identitet og selvbilde, reflekterer og tenker kritisk om sammenhengene mellom bevegelse, kropp, trening og helse. Kroppsøving gir rom for kroppslig læring gjennom lek og øving i friluftsliv, dans, idrettsaktiviteter og andre bevegelsesaktiviteter.

Deltakelse og samspill i bevegelsesaktiviteter

Elevene skal løse utfordringer og oppgaver i et læringsfelleskap, og kunne reflektere over samspill, samhandling og likeverd. I mange bevegelsesaktiviteter er deltakelse, medvirkning og samarbeid nødvendig for å fremme læring hos seg selv og andre. Dette innebærer å anerkjenne ulikhet og å inkludere alle uavhengig av forutsetninger.

Uteaktiviteter og naturferdsel

Elevene skal bli kjent med nærområdet og utforske naturen gjennom varierte uteaktiviteter under vekslende årstider. Naturopplevelser og trygg og bærekraftig ferdsel er sentralt. Kroppsøving har et særlig ansvar for at elevene skal oppleve ulike kulturer innen friluftsliv, inkludert aktiviteter med samisk kultur.

Kjerneelementer i kunst og håndverk og duodji

- Håndverksferdigheter
- Kunst- og designprosesser
- Visuell kommunikasjon
- Kulturforståelse

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Håndverksferdigheter innebærer at elevene skal utvikle håndlag, praktiske ferdigheter og utholdenhet ved å bruke ulike redskaper og materialer. Elevene skal utvikle forståelse for materialers egenskaper, funksjonalitet og uttrykk gjennom eget skapende arbeid. De skal bruke harde, plastiske, myke materialer og digitale verktøy på en etisk, miljøbevisst og trygg måte gjennom hele skoleløpet.

Kunst- og designprosesser innebærer at elevene skal utvikle nysgjerrighet, kreativitet, mot, skaperglede, utholdenhet og evne til å løse problemer. Kjerneelementet vektlegger både åpne og utforskende prosesser, og stegvise prosesser med utvikling og innovasjon som mål.

Visuell kommunikasjon innebærer at elevene skal kunne lese, forstå og bruke det visuelle språket. Utvikling av tegneferdigheter er her helt grunnleggende for å kunne kommunisere ideer, erfaringer, budskap og sammenhenger. Elevene skal bruke visuelle virkemidler bevisst og eksperimenterende i to-, tredimensjonale, og digitale uttrykk.

Kulturforståelse innebærer at elevene skal utforske samtidens visuelle kultur og kulturarv fra ulike verdensdeler som kilde til opplevelser og inspirasjon til egen skapende praksis. Elevene skal møte eksempler på og reflektere over hvordan kunst, håndverk og design speiler og er med på å forme vår kultur, samfunnsutvikling og folks identitet. Kunnskap om visuell og materiell kultur gir grunnlag for å ta bevisste valg som forbruker, medborger og i eget skapende arbeid.

Kjerneelementer i faget samfunnsfag grunnskole

- Undring og utforskning
- Samfunnskritisk tenkning og sammenhenger
- Demokrati og medborgerskap
- Bærekraftig utvikling
- Identitetsutvikling og fellesskap

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Undring og utforskning innebærer at elevene skal kunne undre, reflektere og vurdere hvordan kunnskap om samfunnet blir til. Med utgangspunkt i sin egen livsverden skal de uttrykke sin nysgjerrighet og være aktivt kunnskapssøkende og -skapende sammen med andre, i og utenfor klasserommet. I tillegg skal elevene kunne innhente og bruke informasjon fra ulike typer kilder for å belyse forhold i samfunnet og egne liv, og vurdere om kildene er pålitelige og relevante.

Samfunnskritisk tenkning og sammenhenger innebærer at elevene skal forstå sammenhenger i samfunnet, og kunne vurdere kunnskap, hendelser, og fenomener fra ulike perspektiver. Elevene skal utvikle god digital dømmekraft.

Demokrati og medborgerskap innebærer at elevene skal forstå hvordan geografiske, historiske og nåtidige forhold har lagt og legger betingelser for menneskers mulighet til å samarbeide, organisere seg og fatte beslutninger i samfunn. De skal forstå hvorfor konflikter oppstår, hvordan de håndteres, og få erfaring med demokrati i praksis for å kunne påvirke og medvirke til samfunnsutforming. Innholdet i dette kjerneelementet skal ses i lys av ulike perspektiver, fra det lokale til det globale, samt i et urfolks- og minoritetsperspektiv, med fokus på fortid, nåtid og framtid

Bærekraftig utvikling innebærer at elevene skal forstå hvordan geografiske, historiske og nåtidige forhold har lagt og legger betingelser for hvordan mennesker dekker sine behov, og fordeler makt og ressurser. Det innebærer å kunne vurdere bakgrunnen for, konsekvenser av og handlingsalternativer for bærekraftig utvikling på individ-, nasjonalt og globalt nivå. Bærekraftig utvikling i samfunnsfag skal ses i lys av ulike perspektiver, fra det lokale til det globale samt i et urfolks- og minoritetsperspektiv, med fokus på fortid, nåtid og framtid.

Identitetsutvikling og fellesskap innebærer at elevene skal forstå hva samfunn er, hvorfor mennesker søker sammen og hvordan mennesker utvikler identitet og samhandler med andre. Dette innebærer ulike perspektiver på hva et godt liv kan være, og forstå seg selv med en fortid, nåtid og framtid.

Kjerneelementer i faget samfunnskunnskap VGO

- Undring og utforskning
- Perspektivmangfold og samfunnskritisk tenkning
- Medborgerskap og bærekraftig utvikling
- Identitet og livsmestring

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Undring og utforskning innebærer at elevene skal kunne undre, reflektere og vurdere hvordan kunnskap om samfunnet blir til. De skal få uttrykke sin nysgjerrighet og være aktivt kunnskapssøkende og -skapende sammen med andre. Elevene skal innhente og bruke informasjon fra flere og ulike typer kilder for å belyse forhold i samfunnet og egne liv. De skal kunne gjøre en kritisk vurdering av kildenes pålitelighet, relevans, tendens og hensikt.

Perspektivmangfold og samfunnskritisk tenkning innebærer at elevene skal kunne vurdere sammenhenger i samfunnet ut fra ulike perspektiver. Elevene skal kunne forstå hvorfor noen samfunnsforhold oppfattes som betydningsfulle, hvem som har definisjonsmakten over dem, og forstå hvorfor mennesker tar andre valg enn seg selv.

Medborgerskap og bærekraftig utvikling innebærer at elevene skal kunne vurdere bakgrunnen for, konsekvenser av og handlingsalternativer for bærekraftig utvikling på individ-, nasjonalt og globalt nivå. Medborgerskap og bærekraftig utvikling handler om demokratisk medborgerskap og den samfunnsmessige dimensjonen av bærekraftig utvikling, hvordan mennesker samarbeider, organiserer seg og fatter beslutninger i samfunn. Dette innebærer også at elevene skal få handlingskompetanse til å medvirke i demokratiske prosesser og samfunnsforming. Sentralt innhold skal ses i lys av det lokale til det globale, og urfolk og minoriteters perspektiv.

Identitet og livsmestring innebærer at elevene skal forstå hvordan mennesker utvikler identitet og samhandler med andre. Med utgangspunkt i elevens livsverden skal eleven få en forståelse for hvem de er, og hvordan de kan mestre egne liv.

Kjerneelementer i faget historie

- Historiebevissthet
- Utforskende historie og kildekritisk bevissthet
- Historisk empati, sammenhenger og perspektiver
- Mennesker og samfunn i fortid, nåtid og framtid

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Historiebevissthet innebærer at elevene skal forstå seg selv som historieskapt og historieskapende med en fortid, nåtid og framtid. Elevene utvikler historiebevissthet ved å arbeide utforskende med historie, opparbeide en kildekritisk bevissthet og kunne se ulike perspektiver og sammenhenger i faget. I tillegg må elevene kunne utvikle en historisk empati, samtidig som de tilegner seg historisk oversikt.

Utforskende historie og kildekritisk bevissthet innebærer at elevene skal kunne undre, reflektere og vurdere hvordan kunnskap i historie blir til. De skal kunne uttrykke sin nysgjerrighet og være aktivt kunnskapssøkende og -skapende ved selv å gjennomføre undersøkelser og forme fortellinger. Elevene skal kunne innhente, tolke og bruke historisk materiale som kilder i egne historieframstillinger. Kildekritisk bevissthet dreier seg om å kunne avgjøre hva det historiske materialet kan brukes til, og i hvilken grad det kan kaste lys over de spørsmålene vi stiller. Elevene skal forstå at mangelfulle kilder kan gi kunnskapsbegrensninger.

Historisk empati, sammenhenger og perspektiver innebærer at elevene skal kunne vurdere sammenhenger mellom handlinger, hendelser og fenomener i fortiden og forstå at ulike ståsteder påvirker hvordan fortiden forstås og framstilles. De skal kunne vurdere mulige årsaks- og virkningsforhold i historie og hvorfor systemer og fenomener forandrer seg eller er stabile. Elevene skal kunne forstå menneskers utfordringer og handlinger i historiske kontekster. Samtidig skal de også forstå at fortiden ikke var forutbestemt, men et resultat av menneskers valg og prioriteringer.

Mennesker og samfunn i fortid, nåtid og framtid innebærer at elevene skal opparbeide seg innsikt i og oversikt over viktig historisk innhold, temaer og perioder gjennom arbeid med store spørsmål. De skal kunne se sammenheng i historien og at utviklingstrekk griper inn i hverandre. Elevene skal kunne se historiens betydning for seg selv i nåtid og framtid.

Kjerneelementer i faget geografi

- Utforskning og geografiske metoder
- Naturgitt og menneskeskapt rom
- Bærekraftig utvikling og globalisering

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Utforskning og geografiske metoder innebærer at elevene skal kunne utforske, gjennomføre undersøkelser og være aktivt skapende med utgangspunkt i nærmiljøet sitt, for å utvikle geografisk forståelse. De skal også kunne bruke informasjon fra ulike typer kilder og kritisk vurdere kildenes pålitelighet, relevans og ståsted.

Naturgitt og menneskeskapt rom innebærer at elevene skal kunne forstå sammenhenger mellom natur og samfunn som rammer for livsgrunnlag og levekår. Med utgangspunkt i sin egen livsverden skal elevene utvikle forståelse for geografisk mangfold og variasjon, og identifisere likheter og forskjeller mellom ulike geografiske nivåer.

Bærekraftig utvikling og globalisering innebærer at elevene skal kunne vurdere bakgrunnen for, konsekvenser av og handlingsalternativer for bærekraftig utvikling. De skal også kunne drøfte spenningene mellom de sosiale, miljømessige og økonomiske aspektene ved bærekraftig utvikling, og foreta vurderinger av bærekraft på ulike geografiske nivåer.

Kjerneelementer i faget naturfag og naturfag samisk

- Naturvitenskapelige praksiser og tenkemåter
- Teknologi
- Energi og materie
- Jorda og livet på jorda
- Kropp og helse

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Naturvitenskapelige praksiser og tenkemåter – Elevene skal oppleve naturfag som et praktisk og utforskende fag. Elevene skal gjennom opplevelse, undring, utforskning og erfaring forstå verden omkring seg i et naturvitenskapelig perspektiv. Ved å arbeide praktisk og ved å lage egne modeller for å løse faglige utfordringer, kan elevene utvikle skaperglede, evne til nytenking og forståelse av naturfaglig teori. Naturfagene har et spesielt språk og fagspesifikke måter å tenke på for å forklare fenomener og hendelser. Dette kjerneelementet beskriver uttrykksformer, metoder og tenkemåter som skal ligge til grunn for de andre kjerneelementene.

Teknologi - Gjennom praktisk problemløsning skal elevene modellere, konstruere, forstå, bruke og utforske teknologi knyttet til hverdagssituasjoner og innovasjon. Elevenes arbeid med teknologi kan bidra til bedre læring av de andre kjerneelementene. Teknologi har mange positive effekter, men vil også kunne ha uheldige konsekvenser for miljø og samfunnsutvikling. Kunnskap om og kompetanse innenfor teknologi er derfor viktig i et bærekraftig perspektiv. Kjerneelementet åpner for at naturfagets innhold kan oppdateres i takt med den teknologiske utviklingen i samfunnet for øvrig.

Energi og materie - Elevene skal utvikle forståelse av sentrale begreper og fenomener om energi, stoffer og partikler ved å knytte erfaring gjennom observasjon, opplevelser og utforskning til teori. Hensikten er å bidra til at elevene kan forstå hvordan verden rundt dem er bygd opp og fungerer i et naturfaglig perspektiv.

Jorda og livet på jorda - Elevene skal gjennom naturfaget øke sin forståelse av naturen og miljøet gjennom observasjon, undring og kritisk vurdering av fagkunnskap. Kunnskap om jorda, livet på jorda og menneskelig påvirkning gir elevene grunnlag til å ta bærekraftige valg.

Kropp og helse – Elevene skal lære om kroppens oppbygning og funksjoner for å få et godt grunnlag til å kunne ta vare på egen kropp og helse i et livslangt perspektiv. Det elevene lærer om egen kropp kan overføres til dyr og andre organismer.

Kjerneelementer i faget mat og helse

- Helsefremmende kosthold
- Bærekraftige matvaner og forbruk
- Mat og måltider som identitets- og kulturbærer

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Helsefremmende kosthold - Gjennom å tilberede mat og måltider skal elevene få oppleve matglede og utvikle kunnskap om trygg og helsefremmende matlaging. Myndighetenes kostråd og kjennskap til sammenhengen mellom næringsstoffer og helse skal ligge til grunn for undervisningen og gi eleven kompetanse til å velge et variert kosthold.

Bærekraftige matvaner og forbruk - Bruk og valg av mat har innvirkning på individet, miljøet og verden vi lever i. Gjennom å planlegge og lage mat skal elevene lære å utnytte råvarer, matrester og forstå at mat er en begrenset ressurs, slik at de lærer seg bærekraftige matvaner og blir bevisste forbrukere.

Mat og måltider som identitets- og kulturbærer - Mat og måltider er identitets- og kulturbærende, og sosiale arenaer for utforsking, samarbeid og samskaping. Skikker, matretter og måltidet blir formet gjennom bruk av ulike redskaper, råvarer, arbeidsmetoder og vaner. Gjennom møter mellom matkulturer og kulturelle aktiviteter fra Norge og andre land, fremmes mangfold og det åpnes for forståelse, bevisstgjøring og nysgjerrighet. Slik skal elevene få oppleve matglede sammen og våre matkulturer blir både fornyet og tatt vare på.

Kjerneelementer i faget norsk

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstskaping
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede og prioriterte retningen og innholdet for faget:

Tekst i kontekst - Elevene skal lese tekster for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser. Norskfaget bygger på et utvidet tekstbegrep der elevene skal lese og oppleve tekster som kombinerer ulike uttrykksformer. De skal utforske og reflektere over skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, svensk, dansk og i oversatte tekster fra samisk og andre språk. Tekstene kan knyttes både til kulturhistorisk kontekst og elevenes egen samtid.

Kritisk tilnærming til tekst - Elevene skal kunne reflektere kritisk over hva slags påvirkningskraft og troverdighet tekster har. De skal kunne bruke og variere språklige og retoriske virkemidler hensiktsmessig i egne muntlige og skriftlige tekster. De skal utøve digital dømmekraft og opptre etisk og reflektert i kommunikasjon med andre.

Muntlig kommunikasjon - Elevene skal få oppleve glede ved å uttrykke og utfolde seg muntlig. De skal lytte til og bygge på andres innspill i faglige samtaler. De skal presentere, fortelle og diskutere på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, foran et publikum og med bruk av digitale ressurser.

Skriftlig tekstskaping - Elevene skal få oppleve glede ved å skape tekster. De skal kunne skrive på hovedmål og sidemål i ulike sjangrer og med ulike formål, og kombinere skrift med andre uttrykksformer. De skal kunne vurdere andres tekster og bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger.

Språket som system og mulighet - Elevene skal utvikle kunnskaper om og et begrepsapparat for å beskrive grammatiske og estetiske sider av språket. De skal beherske etablerte språk- og sjangernormer, men også kunne leke, utforske og eksperimentere med språket på kreative måter.

Språklig mangfold - Elevene skal ha kunnskap om dagens språksituasjon i Norge og utforske dens historiske bakgrunn. De skal ha innsikt i sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og kunne forstå egen og andres språklige situasjon i Norge.

Kjerneelementer i faget norsk for elever med samisk som førstespråk

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstskaping
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold i Norge og Sápmi

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Tekst i kontekst - Elevene skal lese tekster for å oppleve leseglede, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i menneskers tanker og livsbetingelser. Elevene skal oppleve og erfare at egen bakgrunn og samisk kultur blir lagt vekt på i arbeidet med tekst. Norsk for elever med samisk som førstespråk bygger på et utvidet tekstbegrep der elevene skal lese og oppleve tekster som kombinerer ulike uttrykksformer. De skal utforske og reflektere over skjønnlitteratur og sakprosa på norsk og i oversatte tekster fra samisk og andre språk. Elevene skal lese kortere tekster på den målformen de ikke har opplæring i, og på svensk og dansk. Tekstene kan knyttes både til kulturhistorisk kontekst og elevenes egen samtid og kulturbakgrunn.

Kritisk tilnærming til tekst - Elevene skal kunne reflektere kritisk over hva slags påvirkningskraft og troverdighet tekster har. De skal kunne bruke språklige, retoriske og tekstlige virkemidler hensiktsmessig i egne muntlige og skriftlige tekster. De skal utøve digital dømmekraft og opptre etisk og reflektert i kommunikasjon med andre.

Muntlig kommunikasjon - Elevene skal tilegne seg ferdigheter som kreves i et tospråklig samfunn ved å lytte til, forstå og øve på å snakke norsk i trygge omgivelser. De skal presentere, fortelle og diskutere på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, foran et publikum og med bruk av digitale ressurser.

Skriftlig tekstskaping - Elevene skal få oppleve glede ved å skape tekster. De skal kunne skrive tekster på norsk i ulike sjangere og med ulike formål, og kombinere skrift med andre uttrykksmåter. De skal kunne vurdere andres tekster og bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger.

Språket som system og mulighet - Elevene skal utforske og sammenligne strukturelle og kommunikative sider ved samisk og norsk språk. Denne kunnskapen skal de bruke som grunnlag for å beherske etablerte normer i norsk og bli trygge språkbrukere i ulike sammenhenger. Etter hvert skal de også kunne utforske og eksperimentere med språket.

Språklig mangfold i Norge og Sápmi - Elevene skal oppleve tospråklighet som en ressurs og mulighet. De skal ha kunnskap om dagens språksituasjon i Norge og Sápmi og utforske dens historiske bakgrunn. Elevene skal ha innsikt i sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og kunne forstå egen og andres språklige situasjon.

Kjerneelementer i faget norsk for hørselshemmede

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstskaping
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Tekst i kontekst - Elevene skal lese tekster for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser. Norskfaget bygger på et utvidet tekstbegrep der elevene skal lese og oppleve tekster som kombinerer ulike uttrykksformer. De skal utforske og reflektere over tekster på bokmål og nynorsk, svensk, dansk og i oversettelse fra samisk og andre språk. Tekstene kan knyttes både til kulturhistorisk kontekst og elevens egen samtid.

Kritisk tilnærming til tekst - Elevene skal kunne reflektere kritisk over hva slags påvirkningskraft og troverdighet tekster har. De skal kunne bruke og variere språklige og retoriske virkemidler hensiktsmessig i egne muntlige og skriftlige tekster. De skal utøve digital dømmekraft og opptre etisk og reflektert i kommunikasjon med andre.

Muntlig kommunikasjon - Elevene skal få oppleve glede ved å lytte og uttrykke seg gjennom ulike grader av tale og/eller tegnspråk i forskjellige sammenhenger og bygge på andres innspill i faglige samtaler. De skal presentere, fortelle og diskutere på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, foran et publikum og med bruk av digitale ressurser.

Skriftlig tekstskaping - Elevene skal få oppleve glede ved å skape tekster. De skal kunne skrive på hovedmålet sitt i ulike sjangrer og med ulike formål, og kombinere skrift med andre uttrykksformer. De skal kunne vurdere andres tekster og bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger.

Språket som system og mulighet - Elevene skal utvikle kunnskaper om og ferdigheter i de grammatiske og estetiske sidene av språket. De skal beherske etablerte språk- og sjangernormer, men også kunne leke, utforske og eksperimentere med språket på kreative måter.

Språklig mangfold - Elevene skal ha kunnskap om dagens språksituasjon i Norge og utforske dens historiske bakgrunn. De skal ha innsikt i sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og kunne forstå egen og andres språklige situasjon i Norge.

Kjerneelementer i norsk fordypning

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstsaking
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold

Forklaring på hva kjennetegnene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Tekst i kontekst - Elevene skal lese for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i menneskers tanker og livsbetingelser. Faget bygger på et utvidet tekstbegrep der elevene skal lese, utforske og reflektere over skjønnlitteratur og sakprosa som kombinerer ulike uttrykksformer. Tekstene kan knyttes både til kulturhistorisk kontekst og elevens egen samtid.

Kritisk tilnærming til tekst - Elevene skal kunne reflektere kritisk over hva slags påvirkningskraft og troverdighet tekster har, og skal kunne vurdere og bruke kilder på en bevisst måte. De skal utøve digital dømmekraft og opptre etisk og reflektert i kommunikasjon med andre.

Muntlig kommunikasjon - Elevene skal få oppleve glede ved å uttrykke og utfolde seg muntlig. De skal lytte til og bygge på andres innspill i faglige samtaler. De skal presentere, fortelle og diskutere på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, foran et publikum og med bruk av digitale ressurser.

Skriftlig tekstsaking - Elevene skal få oppleve glede ved å skape tekster i ulike sjangere og med ulike formål, og kombinere skrift med andre uttrykksmåter. De skal kunne vurdere andres tekster og bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger.

Språket som system og mulighet - Elevene skal utvikle kunnskaper om og ferdigheter i de grammatiske og estetiske sidene av språket. De skal kunne følge etablerte språk- og sjangernormer, men også kunne leke, utforske og eksperimentere med språket på kreative måter.

Språklig mangfold - Elevene skal ha kunnskap om dagens språksituasjon i Norge. De skal ha innsikt i sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og kunne forstå egen og andres språklige situasjon i Norge.

Kjerneelementer i faget grunnleggende norsk for språklige minoriteter

- Muntlig kommunikasjon
- Språklæring
- Lesing
- Skriftlig tekstskaping
- Språk og teknologi
- Språklig og kulturelt mangfold

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Muntlig kommunikasjon – Elevene skal lytte etter og gjenkjenne lyder, forstå norsk tale, utvikle ordforråd og begrepsapparat og gjøre seg forstått på norsk i ulike sammenhenger.

Språklæring - Elevene skal utvikle kunnskaper om hva det innebærer å lære seg et nytt språk. De skal bruke språklæringsstrategier for å utvikle språkferdighetene sine, og de skal kunne sammenligne norsk med eget morsmål. Dette omfatter både språket som system og språket i bruk.

Lesing – Elevene skal utvikle leseferdigheter på norsk og utvikle og utvide ordforråd og begrepsapparat i ulike fag gjennom å lese egnede tekster i ulike sjangere. De skal utvikle lesestrategier og reflektere over tekster.

Skriftlig tekstskaping – Elevene skal utvikle skriveferdigheter på norsk og utvikle og utvide ordforråd og begrepsapparat i ulike fag gjennom å skrive tekster i ulike sjangere og for ulike formål. De skal bearbeide egne tekster etter tilbakemeldinger.

Språk og teknologi – Elevene skal benytte ulike norskspråklige og flerspråklige digitale hjelpemidler for å utvikle språkferdigheter på norsk. De skal vurdere ulike digitale kilder.

Språklig og kulturelt mangfold - Elevene skal gjøre seg kjent med og kommunisere om noen trekk ved norsk kultur i nåtid og fortid. Elevenes egne erfaringer fra Norge og andre kulturer de kjenner kan gi viktige perspektiver og bidra til at elevene opplever flerspråklighet og kulturelt mangfold som en ressurs.

Kjerneelementer i faget morsmål for språklige minoriteter:

- Muntlig kommunikasjon
- Språklæring
- Lesing
- Skriftlig tekstsaking
- Språk og teknologi
- Språklig og kulturelt mangfold

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Muntlig kommunikasjon - Elevene skal kunne bruke morsmålet muntlig på ulike måter i varierte sammenhenger. De skal utvikle ordforråd og begrepsapparat.

Språklæring - Elevene skal utvikle kunnskaper om eget morsmål og innsikt i egen språklæring. De skal bruke språklæringsstrategier for å utvikle språkkompetansen sin, og de skal kunne bruke et begrepsapparat for å sammenligne eget morsmål med norsk. Dette omfatter både språket som system og språket i bruk.

Lesing - Elevene skal lære å lese på det språket de behersker best. De skal utvikle ordforråd og begrepsforståelse på morsmålet gjennom å lese egnede tekster i ulike sjangere. De skal lese for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt. De skal reflektere over tekster, knytte tekstene til egne erfaringer og egen samtid og utvikle lesestrategier.

Skriftlig tekstsaking - Elevene skal utvikle skrivekompetanse og skrive tekster i ulike sjangere på morsmålet. De skal bearbeide egne tekster etter tilbakemeldinger.

Språk og teknologi - Elevene skal benytte ulike enspråklige og flerspråklige digitale hjelpemidler for å utvikle kompetanse på morsmålet. De skal vurdere ulike digitale kilder.

Språklig og kulturelt mangfold - Elevene skal utvikle interkulturell forståelse og språklig selvtillit og trygghet. De skal se språk og litteratur i et historisk og internasjonalt perspektiv.

Kjerneelementer i faget matematikk

- Utforsking og problemløsning
- Modellering og anvendelser
- Resonnering og argumentasjon
- Representasjon og kommunikasjon
- Abstraksjon og generalisering
- Matematiske kunnskapsområder

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

De fem første kjerneelementene beskriver arbeidsmåter, metoder og tenkemåter i matematikk. Det sjette kjerneelementet beskriver de sentrale kunnskapsområdene i matematikk. Elevene skal møte det sjette kjerneelementet gjennom de fem første kjerneelementene.

Utforsking og problemløsning - Utforsking handler om at elevene leter etter mønstre og finner sammenhenger. Elevene skal legge mer vekt på strategiene og framgangsmåtene enn på løsningene. Problemløsning handler om at elevene utvikler en løsningsmetode på et problem de ikke kjenner fra før. Algoritmisk tenking er viktig i prosessen med å utvikle strategier og framgangsmåter og innebærer å kunne bryte ned et problem i delproblem som kan løses systematisk.

Modellering og anvendelser - Elevene skal ha innsikt i hvordan matematikk brukes i dagligliv, samfunnsliv, vitenskap og teknologi. Det innebærer å ta en problemstilling fra virkeligheten, omformulere den til en matematisk modell og tolke modellen i lys av den opprinnelige situasjonen. Elevene bør få innsikt i hvordan modeller kan anvendes i nye situasjoner. Kritisk tenkning er viktig å utvikle i slike sammenhenger.

Resonnering og argumentasjon - Elevene skal forstå at matematiske regler og resultater ikke er tilfeldige, men har klare begrunnelser. Elevene må kunne følge og vurdere matematiske resonnementer. Elevene må også lære å utforme sine egne resonnementer både for å løse problemer og for å argumentere for framgangsmåter og løsninger.

Representasjon og kommunikasjon - Elevene må få mulighet til å bruke matematiske begreper i ulike sammenhenger gjennom egne erfaringer og matematiske samtaler. Elevene må kunne forklare valgt framgangsmåte og kunne begrunne svarene sine. Det innebærer også å kunne oversette mellom det matematiske symbolspråket og dagligspråket og veksle mellom ulike representasjonsformer.

Abstraksjon og generalisering - Forståelsen for generelle matematiske problemstillinger utgår fra kunnskaper og ferdigheter. Elevene skal forstå representasjoner og framgangsmåter av økende abstraksjonsgrad. Elevene bør derfor oppdage sammenhengene og strukturene selv og ikke blir presentert for en ferdig løsning. Dette foregår gjennom å utforske med tall, utregninger og figurer for å finne sammenhenger og deretter å formalisere ved bruk av algebra og hensiktsmessige representasjoner.

Matematiske kunnskapsområder - Tall og tallforståelse er det mest sentrale i skolematematikk, og elevene må tidlig få et godt tallbegrep og varierte regnestrategier. Dette er grunnmuren i det elevene

skal mestre i løpet av grunnskolen. Personlig økonomi, måling og statistikk er viktige områder der tall benyttes i realistiske sammenhenger.

Algebra i grunnskolen betyr å arbeide med strukturer, mønster og relasjoner. Elevene skal gjennom hele skoleløpet arbeide med algebraisk tenkemåte - om hvordan algebra er en generalisering av tallregning, om hvordan algebra kan brukes til å finne ukjente størrelser, og om hvordan algebra kan brukes til å uttrykke sammenhenger mellom størrelser.

Geometri er viktig for at elevene skal utvikle en god romforståelse og lære å sette pris på geometri i naturen og den menneskeskapte geometri. Det betyr å utforske varierte former og figurer for å skaffe seg innsikt i deres egenskaper, bruksmuligheter og se sammenhenger mellom dem. Mange målinger knyttes til geometriske former og figurer.

En funksjon beskriver en endring eller utvikling av en størrelse som er avhengig av en annen på en entydig måte. Arbeidet med funksjoner må ha fokus på overgangene mellom alle de ulike representasjonene graf, tabell, formel og situasjon.

Statistikk og sannsynlighet viderefører det som elevene tidligere har arbeidet med innen tall og tallforståelse. Arbeidet med statistikk må ha fokus på elevenes virkelighet.

Kjerneelementer i faget finsk som 2.språk

- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig kommunikasjon
- Språk som system og mulighet
- Kvensk/norskfinsk kultur og samfunn

Forklaring på hva hvert enkelt kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Muntlig kommunikasjon - Det muntlige språkets muligheter skal utforskes og oppdages gjennom lek, kreative læringsprosesser og digitale medier og ressurser. Elevene skal utvikle et ordforråd og ferdigheter for å kunne lytte og kommunisere med andre i ulike sammenhenger.

Skriftlig kommunikasjon - Elevene skal utforske og oppdage det skriftlige språkets muligheter gjennom lek, kreative læringsprosesser og digitale ressurser. Elevene skal utvikle et ordforråd og ferdigheter for å kunne lese, forstå og skrive tekster med ulik lengde, vanskelighetsgrad og til ulike målgrupper og formål. Elevene skal bruke relevant språk- og kommunikasjonsteknologi og bearbeide tekster etter tilbakemelding. Tekster knyttet til hverdagsliv og kvensk/norskfinsk kultur inngår i dette kjerneelementet.

Språk som system og mulighet - Elevene skal utforske og tilegne seg språket som system både muntlig og skriftlig gjennom ulike aktiviteter. De skal kjenne til og bruke de vanligste grammatiske strukturene i kvensk/finsk for å kunne kommunisere på ulike nivå. De skal utvikle et begrepssystem for å kunne snakke om språket. Elevene skal også kunne reflektere over hvordan en lærer språk. Elevene skal bruke ulike digitale ressurser og hensiktsmessig språk- og kommunikasjonsteknologi i egen læring.

Kvensk/norskfinsk kultur og samfunn - Faget skal bidra til at elevene får en dypere forståelse av kvener og norskfinners språk, kultur og identitet og kunne forstå egen og andres språklige situasjon i en flerkulturell region. De skal også ha kjennskap til kultur og samfunn i nabolandet Finland og til det finsk-ugriske språkfelleskapet.

Kjerneelementer i faget norsk tegnspråk

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Tekstskaping
- Tegnede språk som system og mulighet
- Språksituasjonen for tegnede språk

Forklaring på hva kjennetegnene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Tekst i kontekst - Elevene skal avlese for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og opplevelser. De skal utforske og reflektere over tegnspråklig litteratur og sakprosa, både originale og bearbejdede tekster. Tekstene kan knyttes til både kulturhistorisk kontekst og elevens egen samtid og livssituasjon.

Kritisk tilnærming til tekst - Elevene skal kunne reflektere kritisk over hva slags påvirkningskraft og troverdighet tegnspråktekster har. De skal kunne bruke og variere tegnspråklige og retoriske virkemidler hensiktsmessig i egne tegnspråktekster.

Muntlig kommunikasjon - Elevene skal få oppleve glede ved å uttrykke og utfolde seg muntlig på tegnspråk. De skal lytte til, forstå og bygge på andres innspill i spontan muntlig samhandling med andre, enten i direkte kommunikasjon eller via digitale medier.

Tekstskaping - Elevene skal få oppleve glede ved å utforme sammenhengende tegnspråktekster i ulike sjangrer og med ulike formål. De skal kunne presentere egne tegnspråktekster ved hjelp av digitale verktøy, vurdere andres tekster og bearbejde egne tekster ut fra tilbakemeldinger.

Tegnede språk som system og mulighet - Elevene skal utforske sin språklige identitet og leke og eksperimentere med mulighetene som ligger i tegnspråkets egenart. De skal få kunnskap om tegnede språk og utvikle ferdigheter i grammatikken og strukturene i tegnspråklig kommunikasjon, samt utforske mulighetene for internasjonale relasjoner i tegnspråkmiljø.

Språksituasjonen for tegnede språk - Elevene skal utvikle kunnskap om hvordan det er å leve som tegnspråklig i dag, og den historiske bakgrunnen for dagens situasjon. De skal utforske sammenhengen mellom språk, historie, kultur og identitet og kunne forstå hvilke utfordringer og muligheter som ligger i å være tegnspråklig blant en hørende majoritet.

Kjerneelementer i faget arbeidslivsfag

- Praktiske og yrkesretta arbeidsoppdrag
- Arbeidsfellesskap og helse, miljø og sikkerhet i arbeidsoppdrag

Forklaring på hva kjennetegnene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Praktiske og yrkesretta arbeidsoppdrag - I arbeidslivsfag produserer elevene varer og tjenester som det er behov for i samfunnet. De gjør seg erfaringer med reelle og virkelighetsnære arbeidssituasjoner. De bruker interne og eksterne læringsarenaer. De utvikler et begrepsapparat og ferdigheter knyttet til arbeidslivet. Elevene bruker bærekraftige prinsipper der økonomiske, sosiale og miljømessige forhold hører sammen i alle deler av arbeidsprosessen.

Arbeidsfellesskap og helse, miljø og sikkerhet i arbeidsoppdrag - Elevene gjør en sikker jobbanalyse knyttet til elevgruppas arbeidsoppdrag og følger arbeidslivets regler, forskrifter og etiske retningslinjer. Eleven medvirker i beslutningsprosesser både som leder og medarbeider, tar ansvar for egen arbeidsplass, vurderer sin egen og medelevers arbeidsinnsats og jobber på selvstendig grunnlag. Elevene utfordrer tradisjonelle oppfatninger av yrkesliv og likestilling ved å prøve ut ulike yrkesvalg.

Kjerneelementer i faget utdanningsvalg

- Karrierekompetanser

Forklaring på hva kjennetegnene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Karrierekompetanser - Å utvikle karrierekompetanser handler om å forstå og utvikle seg selv og egen læring, og å utvikle en trygg identitet. Det handler også om å utforske utdanningsmuligheter og arbeidslivet. Dette inkluderer ferdigheter i å kunne samle, analysere og ta i bruk informasjon både om utdanning, arbeid og seg selv. Ferdigheter i å håndtere overgangsfaser i livet og ferdigheter i å ta valg og forstå konsekvenser av valg, skal også være en del av faget. Elevene må oppleve karrierelæringen som helhetlig og relevant.

Kjerneelementer i musikk

- Utøve musikk
- Lage musikk
- Oppleve musikk
- Kulturforståelse

Forklaring på hva kjennetegnene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Utøve musikk - Musikk er en sosial, kulturell og estetisk meningsbærende og meningsskapende praksis. Kjerneelementet utøve musikk legger vekt på elevenes aktivt deltakende musikerskap med stemme, kropp og instrumenter i samspill, framføring og lek og i ulike musikalske uttrykk og sjangre. Et aktivt musikerskap dreier seg om alt fra å lytte til musikk på telefonen til å være utøver på en scene. Dette ligger til grunn for alle kjerneelementene i musikk.

Lage musikk - Å kunne delta i musikalske sammenhenger og fellesskap er en viktig kompetanse i livet. Kjerneelementet lage musikk legger vekt på elevenes kreative og aktive musikerskap ved å organisere og sette sammen musikkens grunnelementer til noe nytt eller å omforme noe kjent. Elevene skal få erfaring med og opplæring i ulike måter å lage musikk på og bli i stand til å ta i bruk ulike komposisjonsteknikker, verktøy og metoder.

Oppleve musikk - Kjerneelementet oppleve musikk legger vekt på elevenes sansende og lyttende musikerskap. Dette åpner for emosjonelle erfaringer fra det hverdagslige til de eksistensielle møtene med musikk, og gir elevene øvelse i å gi uttrykk for musikalske erfaringer. Kunnskap om og kjennskap til musikk og musikalske virkemidler er utgangspunktet for en reflektert og utforskende tilnærming til musikkopplevelsen.

Kulturforståelse - Å kunne forstå egne og andres musikalske uttrykk, å utøve musikk, å lage musikk og å oppleve musikk forutsetter kulturell kompetanse. Å kunne delta i musikalske sammenhenger og fellesskap krever fagspesifikk kompetanse (kunnskap, ferdigheter og refleksjon/kritisk tenkning). Med kultur menes vår nære kultur (den som omgir oss der vi er), nasjonal, samisk og global kultur, og inkluderer musikk i mediene. Kulturforståelse handler om hvordan elevenes musikerskap –sangen og musikken elevene utøver, lager og opplever –er forankret i kulturen den springer ut av.

Kjerneelementer i faget fremmedspråk

- Kommunikasjon
- Interkulturell kompetanse
- Språklæring og flerspråklighet
- Språk og teknologi

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Kommunikasjon - Kommunikasjon er selve hovedkjernen i faget. Å lære fremmedspråk handler om å forstå og bli forstått. Elevene skal utvikle kunnskaper og ferdigheter for å kommunisere hensiktsmessig både muntlig og skriftlig. Språket skal tas i bruk fra første stund både uten og med bruk av ulike medier og verktøy.

Interkulturell kompetanse - Å lære om og utforske andre språk, kulturer, levested og tenkemåter åpner for nye perspektiver på verden og oss selv. Interkulturell kompetanse innebærer å utvikle nysgjerrighet, innsikt i og forståelse for kulturelt og språklig mangfold, både lokalt og globalt for å samhandle med andre.

Språklæring og flerspråklighet - Kunnskap om språk og utforskning av egen og andres språklæring gjør elevene bedre i stand til å lære språk i et livslangt perspektiv. Elevene er allerede flerspråklige og har språklæringserfaring fra ulike kontekster. Ved å overføre språkkunnskaper og språklæringserfaringer fra andre språk elevene kan og kjenner til, blir læringen mer effektiv og meningsfull.

Språk og teknologi - Å utforske og utnytte faglig relevant teknologi gir utvidede muligheter for kreativ og kritisk læring, bruk og forståelse av språk, kommunikasjon og interkulturell kompetanse.

Kjerneelementer i faget engelsk

- Kommunikasjon
- Språklæring
- Møte med engelskspråklige tekster

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Kommunikasjon - Kommunikasjon er å lære å skape mening med språk. Vi trenger engelsk for å leve og lære, i arbeidslivet, og for å samhandle med mennesker fra hele verden. Opplæringen skal gi elevene glede av å utforske og bruke språket fra første stund. Elevene skal ta i bruk ulike strategier for å kommunisere muntlig og skriftlig med ulike samtalepartnere og mottakere, i ulike situasjoner og ved bruk av ulike medier og verktøy.

Språklæring - Kunnskap om engelsk som system (språklyder, ordforråd, ord-, setnings- og tekststrukturer) sammen med bruk av språklæringsstrategier gir elevene valg og muligheter når de kommuniserer og samhandler på engelsk. Språklæring innebærer å se sammenhenger mellom eget språk, engelsk, og andre språk elevene kan. Kunnskap om språklæring gjør elevene i stand til å utnytte flerspråklighet som ressurs.

Møte med engelskspråklige tekster - Elevene vil gjennom livet møte utallige tekster på engelsk, både i og utenfor skolen; muntlige og skriftlige, trykte og digitale, grafiske og kunstneriske, formelle og uformelle, fra nåtid og fortid. Engelskfaget skal forberede elevene til å forstå, analysere, vurdere, bruke, reflektere over og forhandle med disse tekstene.

Kunnskap om og en utforskende tilnærming til andre språk, samfunn, levesett, tenkemåter, kommunikasjonsformer og kulturelle uttrykksformer åpner for nye perspektiver på verden og oss selv. Elevene skal få innsikt i og utvikle forståelse for kulturelt og språklig mangfold både lokalt og globalt og bruke denne kompetansen i samhandling med andre. Dette omfatter urfolk, og ulike kontekster der engelsk brukes, både som førstespråk og som kontaktspråk.

Kjerneelementer i engelsk fordypning

- Kommunikasjon
- Språklæring
- Interkulturell kompetanse
- Språk og teknologi

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Kommunikasjon - Kommunikasjon vil si å få fram og motta et budskap. I opplæringen skal elevene få møte situasjoner der de må samhandle skriftlig og muntlig. Noe av denne kommunikasjonen bør ha reelle mottakere. I arbeidet skal en jobbe med å bevisstgjøre elevene på hvilket språk som er mest hensiktsmessig å nytte i formelle og uformelle sammenhenger.

Språklæring - Kunnskap om engelsk som system (språklyder, ordforråd, ord-, setnings- og tekststrukturer) sammen med bruk av språklæringsstrategier gir elevene valg og muligheter når de kommuniserer og samhandler på engelsk. Språklæring innebærer å se sammenhenger mellom eget språk, engelsk, og andre språk elevene kan. I arbeidet med språklæring skal elevene bli satt i stand til å utnytte en del av de digitale hjelpemidlene som er tilgjengelige.

Interkulturell kompetanse - Det sentrale er at elevene skal få innsikt i og utvikle forståelse for kulturelt og språklig mangfold for å kunne bruke denne kompetansen i samhandling med andre. Dette omfatter ulike kontekster der engelsk brukes, både som førstespråk og kontaktspråk.

Språk og teknologi - Gjennom kreativ og kritisk bruk av teknologi og digitale medier skal elevene oppleve, forstå og bruke språket. Opplæringen skal utnytte kunnskapen, erfaringene og ferdighetene elevene har tilegnet og tilegner seg utenfor skolen.

Kjerneelementer i engelsk for hørselshemmede

- Kommunikasjon
- Språklæring
- Møte med engelskspråklige tekster
- Språk og teknologi

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Kommunikasjon - Kommunikasjon er å lære å skape mening med språk. Vi trenger engelsk for å leve og lære, i arbeidslivet, og for å samhandle med mennesker fra hele verden. Opplæringen skal gi elevene glede av å utforske og bruke språket i samhandling fra første stund. Det innebærer å velge blant ulike språkmodaliteter (tegnspråklig og/eller talespråklig og skriftlig) og bruke den som gir eleven tilgang til engelsk for å kunne kommunisere hensiktsmessig med hørende og hørselshemmede. Elevene skal ta i bruk ulike strategier for å kommunisere i direkte kommunikasjon og skriftlig med ulike samtalepartnere og mottakere, i ulike situasjoner og ved bruk av ulike medier og verktøy.

Språklæring - Kunnskap om engelsk og ulike språklæringsstrategier gir elevene valg og muligheter når de kommuniserer og samhandler på engelsk med hørende og hørselshemmede. Språklæring innebærer å se sammenhenger mellom eget språk, engelsk, og andre språk elevene kan. Kunnskap om språklæring gjør elevene i stand til å utnytte flerspråklighet som ressurs.

Møte med engelskspråklige tekster - Elevene vil gjennom livet møte utallige tekster på engelsk, både i og utenfor skolen; muntlige, tegnspråklige og skriftlige, trykte og digitale, grafiske og kunstneriske, formelle og uformelle, fra nåtid og fortid. Engelskfaget skal forberede elevene til å forstå, analysere, vurdere, bruke, reflektere over og forhandle med disse tekstene.

Møte med ulike typer tekster hjelper elevene å forstå og lære om andres og egen kultur og identitet, perspektiv og meninger og er med på å utvikle elevenes forståelse av verden og seg selv, og gir interkulturell kompetanse og anledning til å gjøre arbeidet med de tverrfaglige temaene relevant.

Språk og teknologi - Å utforske og utnytte faglig relevant språkteknologi gir utvidede muligheter til kreativ og kritisk læring, innhente informasjon, og å utvikle interkulturell kompetanse om hørende og hørselshemmede. Den gir tilgang til kommunikasjonsmuligheter for å forstå og bruke språk gjerne på ulike språkmodaliteter, ulike språkmodeller og samtalepartnere, og autentisk litteratur fra hørende og hørselshemmede kulturer.

Kjerneelementer i KRLE og religion og etikk

I opplæringsloven er det knyttet flere bestemmelser til KRLE, jf. § 2-3 og 2-4. Det er også en forutsetning om at om lag halvparten av undervisningstiden skal brukes på kristendoms-kunnskap.

- Kjennskap til religioner og livssyn
- Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder
- Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar
- Kunne ta andres perspektiv
- Etisk refleksjon

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Kjennskap til religioner og livssyn - Faget skal gi kunnskap om og forståelse for religioner og livssyn lokalt, nasjonalt og globalt og på individ-, gruppe- og samfunnsnivå. Elevene skal også få innsikt i hvordan religioner og livssyn inngår i historiske prosesser og henger sammen med samfunnsendringer og kulturarv. Elevene skal bli kjent med mangfoldet av religioner og livssyn, og de ulike tradisjonenes indre mangfold. Faget skal gi grunnlag for refleksjon om majoritets-, urfolks- og minoritetsperspektiver i Norge.

Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder - Elevene skal undersøke og utforske religioner og livssyn som sammensatte fenomener gjennom bruk av varierte metoder. Deres forståelse av religioner og livssyn utdypes og utfordres gjennom analyse av og kritisk refleksjon over kilder, normer og definisjonsmakt. Kjennskap til ulike syn på og definisjoner av religioner og livssyn inngår i kjerneelementet og er vesentlig for å forstå og håndtere mangfold.

Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar - Faget handler om ulike måter mennesker har nærmet seg spørsmål om mening, identitet og virkelighetsbilde gjennom religioner, livssyn, etikk og filosofi. Faget skal gi rom for refleksjon, filosofisk samtale og undring ved å utforske eksistensielle spørsmål. Elevene skal også kunne forholde seg til spørsmål det er dyp uenighet om.

Kunne ta andres perspektiv - Faget skal gi mulighet for å utvikle egne synspunkter og holdninger i møte med andre gjennom innenfra- og utenfra-perspektiver og gjennom dialog og refleksjon over likheter og forskjeller. På den måten skal faget bidra til at elevene utvikler interesse og respekt for hverandre uavhengig av kulturell, sosial, religiøs eller livssynsmessig bakgrunn. Faget skal bidra til at elevene utvikler mangfoldskompetanse. Samiske perspektiver inngår. Temaer knyttet til kjønn og funksjonsevne inngår også.

Etisk refleksjon - Elevene skal kunne identifisere etiske dilemmaer og drøfte moralske spørsmål ved hjelp av egen erfaringsbakgrunn, evne til innlevelse og ulike etiske modeller og begreper. Etisk refleksjon gir mulighet til å håndtere store og små spørsmål, konflikter og utfordringer med betydning for skolesamfunnet, hverdagslivet og det globale samfunnet. Filosofiske tenkemåter gir elevene redskaper til å analysere argumentasjon og påstander.

Kjerneelementer i faget norsk for språklige minoriteter med kort botid

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstsaking
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Tekst i kontekst - Elevene/deltakerne skal lese tekster for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i menneskers tanker og livsbetingelser. Norskfaget bygger på et utvidet tekstbegrep der elevene skal lese og oppleve tekster som kombinerer ulike uttrykksformer. De skal utforske og reflektere over egnet skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk og andre språk. Tekstene kan knyttes både til kulturhistorisk kontekst og elevens egen samtid.

Kritisk tilnærming til tekst - Elevene/deltakerne skal kunne reflektere kritisk over hva slags påvirkningskraft og troverdighet tekster har. De skal kunne bruke språklige og retoriske virkemidler hensiktsmessig i egne muntlige og skriftlige tekster. De skal utøve digital dømmekraft og opptre etisk og reflektert i kommunikasjon med andre.

Muntlig kommunikasjon - Elevene/deltakerne skal utvikle muntlig kompetanse på norsk. De skal lytte til og forstå faglige samtaler. De skal utvikle uttale, ordforråd og begrepsapparat og kunne presentere, fortelle og diskutere på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, både med og uten bruk av digitale ressurser.

Skriftlig tekstsaking - Elevene/deltakerne skal utvikle skrivekompetanse på norsk og utvikle og utvide ordforråd og begrepsapparat gjennom å skrive tekster i ulike sjangere og for ulike formål. De skal kunne gi tilbakemelding på andres tekster og bearbeide egne tekster etter tilbakemeldinger.

Språket som system og mulighet - Elevene/deltakerne skal utvikle kunnskaper om og ferdigheter i de grammatiske og estetiske sidene av språket. Elevene skal også kunne beherske et utvalg etablerte språk- og sjangernormer, men også kunne utforske og eksperimentere med språket på kreative måter.

Språklig mangfold - Elevene/deltakerne skal ha kunnskap om dagens språksituasjon i Norge og utforske dens historiske bakgrunn. De skal ha innsikt i sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og kunne forstå egen og andres språklige situasjon i Norge. Elevenes egne erfaringer fra hjemlandet og Norge kan gi viktige perspektiver.

Kjerneelementer i faget samisk som 1.språk

- Sámástit/ sámástit/ saemiesticidh (muntlig kommunikasjon på samisk)
- Utvikling av lesekompetanse
- Utvikling av skrivekompetanse
- Språket som system og mulighet
- Språkmangfoldet i sápmi

Forklaring på hva hvert enkelt kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Sámástit/ sámástit/ saemiesticidh (muntlig kommunikasjon på samisk) - Med dette mener vi at elevene skal styrke sin funksjonelle samiskspråklige kompetanse. Elevene skal oppleve glede ved å uttrykke og utfolde seg muntlig i varierte sammenhenger. Elevene skal kunne lytte til, forstå og bruke et variert muntlig språk i samtale og samhandling, og bygge på andres innspill i samtaler. Dette innebærer også å kunne tilpasse sin muntlige framstilling til mottaker, form, innhold og formål. De skal lære seg ferdigheter i språket gjennom sterke opplæringsmodeller. Elevene skal oppleve at undervisningen legger vekt på deres egen bakgrunn og den samiske kulturen.

Utvikling av lesekompetanse - Med dette mener vi både den grunnleggende leseopplæringen og videreutvikling av lesekompetanse. Elevene skal kunne lese og reflektere over ulike typer tekster og bruke lesingen til å lære og for å utvikle leseglede. Elevene skal lese både digitale og sammensatte tekster. Ved å lese ulike skjønnlitterære og faglitterære tekster skal elevene få estetiske opplevelser, mulighet til å bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser. Tekstene kan være knyttet til både samisk kultur og fortellertradisjon og elevens egen samtid. Elevene skal lese, vurdere og reflektere over tekstenes relevans og troverdighet.

Utvikling av skrivekompetanse - Med å utvikle skrivekompetanse mener vi at elevene skal kunne skrive tekster som er forståelige og interessante for andre, og oppleve glede ved å skape tekster. Elevene skal kunne velge skriftlig uttrykksform etter formål, tema, innhold og mottaker. Elevene skal oppdage mulighetene i skriftlig kommunikasjon, skriving som kreativ prosess, og skriving i egen læringsprosess og skriving for egen fornøyelse. Elevene skal gjennom opplæringen lære å velge og bruke hensiktsmessig digital språk- og kommunikasjonsteknologi til å skape tekster, både selvstendig og i samhandling med andre. De skal også bearbeide tekster etter tilbakemeldinger.

Språket som system og mulighet - Elevene skal utforske og leke med språket og bli trygge språkbrukere med et variert og presist språk. De skal kunne se sammenhengen mellom sitt naturlige talespråk og det normerte skriftspråket. Elevene skal utvikle kompetanse i og erfaring med bruk av språkets system og strukturer, og de retoriske og estetiske sidene av språket. Elevene skal også utvikle et metaspråk som skal hjelpe dem å forstå, bruke og beskrive språket i kommunikasjon og i egen læring. Elevene skal bruke, vurdere og reflektere over ulike typer digitale medier og ressurser, inkludert språk- og kommunikasjonsteknologi.

Språkmangfoldet i Sápmi - Eleven skal utvikle kunnskap om det samiske språkmangfoldet. De skal ut fra et samisk og urfolksperspektiv utvikle kompetanse i og bevissthet om sammenhengen mellom språk, kultur og identitet.

Kjerneelementer i faget samisk som 2.språk

- Sáamástit/ sámásttit/saemiesticidh (Muntlig kommunikasjon på samisk)
- Lesing og skriving på samisk
- Språket som system og mulighet

Forklaring på hva kjerneelementene innebærer og som viser den overordnede prioriterte retningen og innholdet for faget:

Sámásttit/ sámásttit/saemiesticidh (Muntlig kommunikasjon på samisk) - Elevene skal bli funksjonelt samiskspråklige. De skal oppøve seg ferdigheter i språket gjennom sterke opplæringsmodeller. Elevene skal delta i autentiske, spontane og planlagte samtaler med stadig økende kompleksitet. De skal kunne kommunisere med ulike samtalepartnere, i ulike kontekster og med ulike formål. Dette innebærer å kunne lytte, forstå og selv uttrykke seg muntlig. Elevene skal oppleve glede ved å uttrykke seg og samhandle med andre muntlig. Elevene skal oppleve og erfare at egen bakgrunn og samisk kultur blir vektlagt i undervisningen.

Lesing og skriving på samisk - Med dette mener vi at elevene skal kunne lese og skrive ulike typer samiske tekster med økende språklig og innholdsmessig kompleksitet både for egen fornøyelse og for læring. De skal lytte til, lese og forstå ulike tekster knyttet til hverdagsliv, samisk kultur og samfunn. Elevene skal kunne kommunisere skriftlig tilpasset ulike kontekster, formål og mottakere og bruke språk- og kommunikasjonsteknologi. Elevene skal bearbeide tekster etter tilbakemelding.

Språket som system og mulighet - Med dette mener vi at elevene skal utforske og leke med språket slik at de tilegner seg språket som system både muntlig og skriftlig gjennom ulike aktiviteter. Elevene skal utvikle kompetanse om strukturen i det samiske språket for å kunne mestre ulike kommunikasjonsformer. Med språkstrukturer menes blant annet utvikling av uttale, ordforråd, rettskriving, grammatikk, språklige virkemidler og tekstsammenheng. Eleven skal bruke ulike digitale medier og hensiktsmessig språk- og kommunikasjonsteknologi i egen læring.